

Baluwa kwa Waebulania Ulongozi

Kitabu cha Waebulania ni baluwa ya kuwagangamiza wanhu na yolagusa Yesu viyatimilize mbuli za ulaguzi mna idilagano da umwaka. Ikitabu chandikigwa kamba vija munhu yowapetela wanhu. Mkitabu kino cha Waebulania kuna vilaguso kubanza 60 va lagano da umwaka, avo vose volagusa goya Yesu viyatimilize ulaguzi na sang'hano ya Mulava nhosa Mkulu wa Wayahudi. Kwa kilamuso acho ikitabu chandikigwa kuwagangamiza Wayahudi wamtogole Yesu. Kitabu cha Waebulania cholagusa Yesu viyagamambukize malagizo ga Musa, avo walava nhosa hawalondeka kulava nhosa kabili. Yesu kakala nhosa kwa nzambi zose, mwanza umoja na kwa kipindi chose. Vivija wanhu wamtogole Yesu mna ikipindi chetu wogangamizigwa mna ibaluwa ino ya Waebulania muladi wagendelele kumkweleleza Yesu Kilisito ayo yotenda idahike kumwetu tumtamanile Mulungu, na vivija tugendelele kumtamanila heyo (Sula ya 12:2).

Kuduhu munhu yajuwile yandike baluwa ino ya Waebulania, lakini wanhu woifunza mbuli wogesa sengine munhu yandike kodaha kuwa mtumigwa Paulo hebu Luka hebu Balinaba. Vivija mwaka uyandikigwe baluwa ino haujuwike bule, lakini wanhu wengi wogesa yandikigwa kuchugu ya mwaka wa 70 toka

kuvumbuka kwa Kilisito. Buga da Yelusalemu dinangigwa mwaka wa 70 toka kuvumbuka kwa Kilisito, lakini mwandikaji wa baluwa ino kolonga mbuli ya Yelusalemu kamba vidikalile ding'hali kunangigwa. Baluwa ino ya Waebulania yandikiligwa kudibuga da Lumi (Sula ya 13:24) na yogesigwa ipwililisigwa kwa wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila.

Mbuli zili mkitabu

Mwandikaji kolagusa kuwa Yesu ayo mkulu kubanza watula ndagu wa Mulungu na wasenga wa kuulanga (Sula ya 1:1-4:13).

Abaho kagendelela kulagusa kuwa Yesu ayo mkulu kubanza walava nhosa wakalile wosang'hana mna Ing'anda ya Mulungu ako Yelusalemu (Sula ya 4:14-7:28).

Vivija sang'hano ya Yesu ayo ng'hulu mna idilagano da umwaka diyatendile Mulungu na wanhu zake kubitila malagizo gayamgwelele Musa (Sula ya 8:1-10:31).

Viyamambukize kulonga ukulu wa Yesu mna izinzila zose mwandikaji kolava mafundizo gayagwe (Sula ya 10:32-13:17).

Kukimambukizo mwandikaji komambukiza kwandika kwa kulonga mbuli za kugangamiza na kuwalamusa wanhu (Sula ya 13:18-25).

Mulungu kalonga kubitila Mwanage

¹ Baho umwaka, Mulungu kalonga na wahenga zetu miyanza mingi na kwa nzila nyingi kubitila watula ndagu wake, ² lakini siku zino za kuuhelelo, kalonga na tweye kubitila Mwanage,

heyo iyo ija kwa nzila yake Mulungu kaumba ulanga na isi na vinhu vose vili mumo. Mulungu kamsagula ayo na kamgwaa vinhu vose viwe vake. ³ Heyo ayo mng'alo wa ukulu wa Mulungu na koigala na Mulungu too! Kila kinhu cholawilila kwa lagizo jake dili na nguvu. Viyamambukize kuzisunha nzambi za wanhu, kakala kuna uukulu kuko kuulanga mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu mkulu.

Ukulu wa Mwana wa Mulungu

⁴ Mwana kagweleligwa ukulu kubanza wasenga wa kuulanga, kwavija twaga diyagweleligwe na Mulungu dolagusa heyo mkulu kubanza wose. ⁵ Kwavija Mulungu hamulongele bule msenga wa kuulanga yoyose, “Gweye kwa Mwanangu na lelo nolongwa wose wajuwe, niye na Tatako.”

Wala Mulungu halongile bule mbuli ya msenga yoyose wa kuulanga, “Niye nokuwa Tatake, na heyo kokuwa Mwanangu.”

⁶ Lakini Mulungu viyomtuma Mwanage chaudele mwiisi, kolonga, “Wasenga wa kuulanga wose wa Mulungu wamtambikile.”

⁷ Lakini mbuli ya wasenga wa kuulanga, Mulungu kalonga, “Mulungu kawatenda wasenga zake wa kuulanga wawe beho, na wasang'hanaji zake wawe milambi ya moto.”

⁸ Lakini kwa Mwanage, Mulungu kalonga, “Go Mulungu undewa wako waduhu uhelelo!

Kowalongoza goya wanhu zako.

⁹ Gweye kuganogela ganogile na kugehila gehile.
Lekaavo Mulungu, yeli Mulungu wako kakugwaa
ukulu,

kubanza wayago,
avo kudeng'helela.”

¹⁰ Na vivija kalonga,

“Mndewa, gweye kusimika mhanda za isi baho
haichanduso,

na kutenda ulanga kwa makono gako mwenyego.

¹¹ Avo vosegela, lakini gweye kosigala siku zose,
vose volala kamba viwalo.

¹² Kowakunzakunza kamba kitanga,
nao wogaluka kamba mgolole ulalile.

Lakini gweye kwavivija siku zose,
na ugima wako waduhu uhelelo.”

¹³ Mulungu hamulongelege ng'o msenga wa kuu-
langa yoyose,

“Kala hano muukulu mwambu wangu wa mkono
wa kudila,

mbaka niwahume wanhu wakwihile na niweke
hasi mmagulu gako.”

¹⁴ Vino wasenga wa kuulanga ndio choni?
Wao loho iwomsang'hanila Mulungu yawatumile
kuwataza wanhu waja wonda waubokele ukom-
bozi.

2

Ukombozi mkulu

¹ Lekaavo tolondeka kugagoga goya gatuhulike,
muladi seketusonge mhole mhole kuleka kuta-
manila. ² Baho umwaka usenga ulongigwe ku-
bitila wasenga wa kuulanga ulagusa wa ukweli,

na munhu yoyose yalekile kuukweleleza hebu kuugoga katagusigwa kamba viilondeke. ³ Vino tohonyeka vilihi kamba hatuutonga ukombozi mkulu kamba uno? Tanhu Mndewa mwenyego iyo yanduse kulonga mbuli ino ya ukombozi, na waja wamuhulike watulagusila kuwa ya ukweli. ⁴ Vivija Mulungu mwenyego kalagusa kumwao kwa kutenda unzonza mwingi na vifukuzi na kuwagolela wanhu nhunza za Loho Yang'alile kamba viyalondile.

Yesu iyo yowakombola wanhu

⁵ Mulungu hawekile wasenga wa kuulanga wawe watawala wa isi ayo, isi ayo ya sambu itulunga mbuli zake. ⁶ Lakini hana hanhu mna Gamaandiko Gang'alile holonga, “Go Mulungu, vino munhu ayo nani, mbaka umgese,

vino munhu ayo nani mbaka umulole goya?

⁷ Kwa kipindi kidodo kumtenda yawe munhu mdodo kubanza wasenga wa kuulanga, kumgwaa taji ya ukulu na kutegelezigwa,

⁸ na kumtenda mtawala wa vinhu vose.” Yolongigwa kuwa Mulungu kamtenda munhu, “Mtawala wa vinhu vose,” bila kuleka hata kinhu kimoja. Hata sambu tung'hali hatunamona munhu kotawala vinhu vose. ⁹ Lakini tomona Yesu yatendigwe munhu mdodo kubanza wasenga wa kuulanga kwa kipindi kidodo, muladi mbuli ya ng'hekewa ya Mulungu kumwetu Yesu kafa mbuli ya wanhu wose. Sambu tomona kavazigwa taji ya ukulu na kutegelezigwa mbuli ya kugaya kwake mbaka kufa. ¹⁰ Ikala vinoga kwa Mulungu, yaumbile na

kuvika goya vinhu vose, na kamtenda Yesu yawe viyali kubitila madununzo, muladi yawagale wana wengi muukulu wake. Kwavija Yesu ayo yowakombola wanhu.

¹¹ Yesu kowasunha wanhu nzambi zao, heyo hamoja na iwaja wasunhigwe, wose Tatao imoja. Lekaavo Yesu hakona kinyala kuwakema ndugu zake. ¹² Kalonga kwa Mulungu,

“Nowalongela ndugu zangu kiutendile, muumting’hano wao nokwimbila nyila za kuku-togola.”

¹³ Vivija kalonga, “Nomtamanila Mulungu.” Na kagendelela kulonga, “Niye na hano hamoja na wanhu nigweleligwe na Mulungu, wawe wanangu.”

¹⁴ Avo kwavija wana awo ni wanhu weli na lukuli na damu, vivija Yesu nayo keza kawa kamba wao na kuilumba muunhu wao. Katenda vivo, muladi kubitila ifa yake yamuhume Mwen-embago, yakalile na udahi wa ifa. ¹⁵ Lakini vivija Yesu kafa kuwalekesa waja kwa bwembwe da ifa wakala watumwa muugima wao wose. ¹⁶ Kwavija yojuwika kuwa Yesu hezile kuwataza wasenga wa kuulanga, ila kowataza lukolo lwa Abulahamu. ¹⁷ Lekaavo kalondeka yaigale na ndugu zake kwa kila nzila, muladi yawe Mulava nhosa Mkulu yotamaniligwa na yeli na bazi mwiisang’hano yake kwa Mulungu, muladi nzambi za wanhu zigeligwe kumgongo. ¹⁸ Kwavija heyo mwenyego viyagezigwe na kudununzigwa kafunga umoyo, kodaha kuwataza iwaja wogezigwa.

3

Yesu iyo mkulu kubanza Musa

¹ Avo, ndugu zangu wanhu wa Mulungu na vivija mukemigwe na Mulungu! Gelegezeni mbuli ya Yesu yatumigwe na Mulungu yawe Mulava nhosa Mkulu wa tamanilo ditutogola.

² Nayo kakala yotamaniligwa na Mulungu, yamsagule kutenda sang'hano yake, kamba vija Musa, viyatamaniligwe kuwasang'hanila wanhu wa Izilaeli wakemigwe ng'anda ya Mulungu. ³ Avo Yesu kolondeka yagweleligwe ukulu ng'hani kubanza Musa, kamba vija munhu yozenga ng'anda viyogweleligwa ukulu ng'hani kubanza ing'anda yenyego. ⁴ Ona, kila ng'anda izengigwa na munhu, na Mulungu ayo mzungaji wa vinhu vose. ⁵ Heyo Musa kakala msang'hanaji yotamaniligwa mwiisang'hano yake yose ayo. Sang'hano yake ayo ikala ilagusa mbuli zonda yalonge Mulungu baho kumwande. ⁶ Lakini heyo Kilisito kotamaniligwa kamba Mwana yeli na udahi kwa wanhu weli ng'anda ya Mulungu. Tweye wao ng'anda yake kamba twahagendelela kuwa magalu na kugangamala mna iditamanilo dituigodela.

Kubwihila kwa wanhu wa Mulungu

⁷ Kamba Loho Yang'alile viyalongile mna Gamaandiko Gang'alile,

“Mwahahulika sauti ya Mulungu lelo,

⁸ sekemutende mizoyo yenu midala, kamba viwakalile wahenga zenu viwalemile kumtegeleza Mulungu, kipindi acho viwamgezile ako kuluwala.

⁹ Ako wahenga zenu wanigeza na kunilolesa-
lolesa,
hamoja wazona sang'hano zangu kwa miyaka
malongo mane.

¹⁰ Avo niwagevuzikila wanhu awo na kulonga,
'Siku zose wokweleleza nzila zao,
na hawazijuwile ng'o nzila zangu.'

¹¹ Nigevuzika na kuiduila,
'Honda wengile ng'o hanhu hangu ha kubwihila!'

¹² Avo ndugu zangu, iteganyeni sekeyalawilile
munhu yoyose kumwenu yeli na moyo wihile
wa kuleka kutogola kwa kuinega na Mulungu
yeli mgima. ¹³ Lakini mwahagendelela kuhulika
mbuli ino "Lelo" yosomigwa mna Gamaandiko,
muigangamize kila siku, muladi munhu
yoyose sekeyaviziligwe kutenda nzambi na
kuleka kutegeleza. ¹⁴ Kwavija tweye wose
hamoja twa mgati ya Kilisito Mkombola kamba
twahagogegeza goya mbaka kuuhelelo kija
kitutamanile aho haichanduso.

¹⁵ Kumbukeni Maandiko Gang'alile vigolonga,
"Mwahahulika sauti ya Mulungu lelo,
sekemutende mizoyo yenu midala, kamba vi-
wakalile wahenga zenu,
viwalemile kumtegeleza Mulungu."

¹⁶ Wanhu gani iwahulike sauti ya Mulungu wa-
mulema? Wao waja wose walongozigwe na Musa
kulawa Misili. ¹⁷ Vino kwa miyaka malongo mane
Mulungu kawagevuzikila kina nani? Kawage-
vuzikila wanhu waja watendile nzambi, wafa
kuko kuluwala. ¹⁸ Mulungu viyaiduile, "Honda
wengile ng'o hanhu hangu ha kubwihila" kakala

kowalonga kina nani? Kakala kowalonga wanhu awo wamulemile. ¹⁹ Avo tokona, hawadahile kwingila kuko kwavija walema kutogola.

4

¹ Avo kwavija kija kiyalongile Mulungu mbuli ya kwingila hanhu ha kubwihila king'hali baha, tuitiganye munhu yoyose kumwenu sekeyaswele kwingila hanhu aho. ² Tweye tuihulika Mbuli Inogile, kamba viwahulike wao, lakini viwauhulika usenga awo hauwatazile bule, kwavija hawailumbile hamoja mna ukutamanila na waja wauhulike. ³ Kwavija tweye tutogola, tokwingila hanhu ha kubwihila ha Mulungu. Hanhu aho ha kubwihila aho hayakalile yolonga Mulungu viyalongile, “Nigevuzika na kuiduila, ‘Honda wengile ng’o hanhu hangu ha kubwihila!’”

Mulungu kalonga vino hamoja sang'hano yake ikala imalile mwaka toka kipindi kiyaumbile isi. ⁴ Kwavija hana hanhu mna Gamaandiko Gang'alile holonga mbuli ya siku ya isaba, “Mulungu kamambukiza sang'hano zake zose na kabwihila siku ya saba.” ⁵ Mbuli ino yolongigwa kabili, “Honda wengile ng’o hanhu hangu ha kubwihila.” ⁶ Wanhu wahulike Mbuli Inogile baho haichanduso hawengile hanhu ha kubwihila, kwavija walema kutegeleza. Lakini ing'hali yodahika kwa wanhu wayagwe kwingila hanhu ha kubwihila. ⁷ Lekaavo Mulungu keka siku iyagwe ikemigwe, “Lelo” miyanza mingi kumwande kalonga kubitila Daudi yatambuligwe mna Gamaandiko Gang'alile,

“Mwahahulika sauti ya Mulungu lelo,
sekemutende mizoyo yenu midala.”

⁸ Maza Yoshua yahawagwelele wanhu kubwihila kulongigwe na Mulungu, Mulungu sambu ya-longe kumwande mbuli ya siku iyagwe. ⁹ Avo kung'hali kuna kubwihila kwa wanhu wa Mulungu kamba Mulungu viyabwihile siku ya saba. ¹⁰ Kwavija munhu yokwingila hanhu ha kubwihila ha Mulungu koleka sang'hano zake na kobwihila, kamba Mulungu viyabwihile mzisang'hano zake. ¹¹ Avo tuwambeni kwingila hanhu ha kubwihila, muladi sekeyalawilile munhu yoyose kumwenu yonda yaleme kutegeleza kamba viwatendile wao.

¹² Mbuli ya Mulungu ina ugima na nguvu, ng'hali kubanza panga dikanha kuno na kuno. Yokwingila mbaka mgati kuna umoyo na loho kamba panga kali vidikanha mbaka mgati ya maungo na uhongoli. Mbuli ayo yogubula magesa ga wanhu na vija viwolonda mmizoyo yao. ¹³ Kuduhu kinhu chochose kifisigwe mgameso ga Mulungu. Kila kinhu kigubuligwa na koneka mgameso gake. Kumwake heyo tolondeka kumulongela sang'hano zetu.

Yesu iyo Mulava nhosa Mkulu

¹⁴ Tunayo Yesu, Mwana wa Mulungu, Mulava nhosa Mkulu yengile mbaka kuulanga, avo tudigoge goya tamanilo ditulonga tunajo. ¹⁵ Mulava nhosa wetu Mkulu kodaha kutonela bazi mna ukunyolila kwetu, kwavija nayo kagezigwa kwa kila nzila kamba tweye, lakini hatendile nzambi.

¹⁶ Avo tukikwesele bila kudumba kigoda cha undewa cha Mulungu yeli na ng'hekewa, ako to-bokela ng'hekewa na uhole kututaza kipindi kituvilonda.

5

¹ Mulava nhosa mkulu yoyose kosaguligwa na Mulungu kulawa hagati ya wanhu na kotenda sang'hano za Mulungu mbuli yao. Kolava nhosa na nhunza kwa nzambi za wanhu. ² Kwavija heyo mwenyego kanyolila kwa nzila nyingi, kodaha kuwa muhole kwa wanhu wabozi na waja wopotela. ³ Kwa mbuli ayo, kolondeka kulava nhosa, hatenda avo mbuli ya wanhu watendile nzambi waiyeka, lakini vivija kwa nzambi zake mwenyego. ⁴ Kuduhi munhu yoisagula mwenyego na kuigwaa ukulu wa kuwa mulava nhosa mkulu. Kolondeka yakemigwe na Mulungu, kamba viyakalile Haluni.

⁵ Vivo ili kwa Kilisito Mkombola, haigwelele mwenyego ukulu wa kuwa mulava nhosa mkulu, lakini kasaguligwa na Mulungu yamulonge, “Gweye kwa Mwanangu,

lelo nolongwa wose wajuwe, niye na Tatako.”

⁶ Vivija hanhu hayagwe mna Gamaandiko Gang'alile kalonga,

“Kipindi chose kokuwa mulava nhosa, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.”

⁷ Yesu viyakalile mwiisi ino kampula Mulungu kwa mahozi na kukemelela kwa gaja goyolonda kwa ija yodaha kumuhonya na ifa. Kwav-
ija kakala muhole na kailava, avo Mulungu

kamwidika. ⁸ Hamoja kakala Mwana wa Mulungu, kaifunza kumtegeleza Mulungu kubitila madununzo. ⁹ Nayo viyamambukize sang'hano iyatumigwe na Mulungu, kawa chanduso cha ukombozi wa mazuwa gose kwa waja wose womtegeleza heyo, ¹⁰ na Mulungu kalonga wose wajuwe kamba heyo ayo Mulava nhosa Mkulu, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.

Kuzumigwa mbuli ya kuleka kutamanila

¹¹ Tuna vinhu vingi va kulongelela mbuli ino, lakini havidahika kuwafambulila, kwavija mweye munyeka kuifunza. ¹² Mbaka sambi mweye mulondeka muwe wafundiza, lakini mung'hali molonda munhu yawafunze mafundizo ga ichanduso ga usenga wa Mulungu. Sambu mubwelela kong'ha matombo, badala ya kuja lujo mdala. ¹³ Munhu yoyose yokong'ha tombo yang'hali mwana, kaduhu ubala wa kujuwa goyolonda Mulungu. ¹⁴ Lakini lujo mdala lwa wanhu wabala goya, kwavija awo waifunza kwa kutenda muladi wajuwe ganogile na gehile.

6

¹ Avo seketupange mna gamafundizo gamsongile kuifunza mbuli ya Kilisito, lakini tugen-delele muubala, seketulonge kabili mbuli ya mafundizo ga kuleka mbuli hazifaya na ga kumtogola Mulungu, ² mafundizo ga nzila nyingi za ubatizo na kuwekila wanhu makono, mbuli ya kuzilibuka kwa wafile na nhaguso ilibule uhelelo. ³ Avo Mulungu yahalonda, togendelela kumwande.

⁴ Havidahika kuwatenda waleke nzambi zao kabili wanhu waja wagubuliligwe aho haichanduso ukweli wa Mulungu na walanza nhunza ya kuulanga na hewo na wayao wambokela Loho Yang'alile, ⁵ na wajuwa kunoga kwa usenga wa Mulungu na nguvu za kipindi chonda kize. ⁶ Kwavija kamba vija wamuwamba mumsalaba kabili Mwana wa Mulungu na kumuliga mgameso ga wanhu, kwa mbuli ayo wailumiza wenyego.

⁷ Mulungu koutendela ganogile mgunda ufonzile mazi ga mvula ikalile youtowela baho kwa baho na kukuza minoga yonda imfaye mulimaji. ⁸ Lakini kamba wokota mibiki ya miba na sani, haifaya kinhu bule, avo wokuwa mna dizumozumo da kuduiligwa na Mulungu na ako kuuhelelo wosomigwa moto.

⁹ Ndugu zetu, hata kamba tolonga vino, tw-eye towajuwa goya, mweye mwa mnzila inogile ng'hani, nzila iwalongoza muukombozi. ¹⁰ Siku zose Mulungu kotagusa goya. Honda yaisemwe sang'hano muitendile na unogelwa umulaguse kumwake kwa kuwataza wanhu zake na mbaka sambu mogendelela kuwataza. ¹¹ Tweye tolonda kila munhu kumwenu yawambe vivo mbaka kuuhelelo, muladi gaja gamutamanila galaw-ilile. ¹² Hatulonda mweye muwe wanyeke, lakini muigale na wanhu waja wotogola na kufunga umoyo na avo kubokela kija kiyalongile Mulungu kowagwaa.

Kija kiyalongile Mulungu cha ukweli

¹³ Mulungu viyailagane na Abulahamu, kagangamiza, kaiduila kwa twaga jake

mwenyego, kwavija kuduhu yeli mkulu kubanza heyo. ¹⁴ Kalonga, “Nokutendela ganogile na kukugwaa wanhu bwando mulukolo.” ¹⁵ Abulahamu kafunga umoyo kubetela na avo kabokela kija kiyalongile Mulungu. ¹⁶ Wanhu wahaiduila, wotambula twaga da munhu yeli mkulu kubanza wao na kuiduila kolagusa ukweli wa kija kilongigwe na komambukiza kuibamila. ¹⁷ Avo kwa wanhu waja walondeke kubokela kiyalongile, Mulungu kalonda kulagusa kuwa hagalusa bule kija kiyalongile, avo kengeza kwa kuiduila kwa kija kiyalongile. ¹⁸ Avo kuna vinhu vibili, kulonga na kuiduila, havigaluka bule na mbuli azo Mulungu hadaha kulonga uvizi. Avo tweye tukimbilile kukala goya kwa Mulungu togeligwa moyo tugangamale kudigoga tamanilo dikigwe haulongozi wetu. ¹⁹ Tunajo tamanilo dino kamba nanga ya ugima wetu. Tamanilo dijo digangamala na dotamaniligwa na dotulongoza mbaka kukisogo cha panziya na kwingila hanhu hong'ala ng'hani. ²⁰ Yesu katulongolela kwingila mumo mbuli ya tweye na kawa mulava nhosa mkulu yeliduhu uhelelo, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.

7

Ulava nhosa wa Melikizedeki

¹ Melikizedeki kakala mndewa wa buga da Salemu na kakala mulava nhosa wa Mulungu yeli Uchanha Ng'hani. Abulahamu viyakalile kobwela kuitowa na kuwahuma wandewa wane, Melikizedeki kachola kuiting'hana nayo na kam-tambikila. ² Abulahamu kamgwaa Melikizedeki

fungu da longo da vinhu viyasolile kulawa kuing'hondo. Tanhu, twaga dijo da Melikizedeki dofambula, "Mndewa yotenda golondigwa na Mulungu," na vivija kakala mndewa wa Salemu, avo twaga jake dofambula, "Mndewa wa tindiwalo." ³ Melikizedeki kaduhu tata hebu mama hebu wahenga, kuduhu chanduso cha kuvumbuka kwake hebu ifa yake. Kaigala na Mwana wa Mulungu, nayo kogendelela kukala mulava nhosa kipindi chose.

⁴ Loleni, ukulu uyakalile nao Melikizedeki, hata muhenga wetu Abulahamu yajuwike ng'hani, kamgwaa fungu da longo da vinhu viyapatile kuing'hondo. ⁵ Na wanhu wose wa lukolo lwa Lawi weli walava nhosa, malagizo ga Musa gowalonda wasole fungu da longo kulawa kwa wanhu zao wa Izilaeli, hata kamba wao vivija wolawa mulukolo lwa Abulahamu. ⁶ Melikizedeki halawile mulukolo lwa Lawi, lakini kabokela fungu da longo kulawa kwa Abulahamu yailagane na Mulungu na kamtambikila. ⁷ Kuduhu shaka munhu yomtambikila miyage iyo mkulu kubanza ija yotambikiligwa. ⁸ Mwambu uno tokona, fungu da longo dosoligwa na wanhu weli na lukuli lufa na mwambu uyagwe tokona fungu da longo disoligwa na ija yolongigwa hafa. ⁹ Abulahamu viyalipile fungu da longo, todaha kulonga Lawi muhenga wa waja wosola fungu da longo nayo kamba vivija kalipa kubitila Abulahamu. ¹⁰ Kwavija Lawi kakala mulukuli lwa muhenga wake Abulahamu kipindi Melikizedeki viyacholile kuiting'hana nayo.

¹¹ Kubitila ulava nhosa wa Walawi wanhu wa

Izilaeli wagweleligwa malagizo mbuli ya ulava nhosa. Avo, maza wanhu wakalile watelele kubitila sang'hano ya Walawi, sambu kulondeke ulawilile ulava nhosa uyagwe kamba viukalile ulava nhosa wa Melikizedeki, na siyo ulava nhosa uja wa Haluni. ¹² Kwavija ulava nhosa wahagaluka, vivija malagizo mbuli ya ulava nhosa golondigwa gagaluke. ¹³ Avo, Mndewa wetu yalongigwe mna zimbuli zino, kalawa mulukolo luyagwe na kuduhu munhu kulawa mulukolo lwake yasang'hane hana uupango wa kulavila nhosa. ¹⁴ Avo yojuwika goya Mndewa wetu kavumbuka mulukolo lwa Yuda, na Musa halutambule bule lukolo ulu viyalongile mbuli ya ulava nhosa.

Mulava nhosa iyagwe yaigalile na ulava nhosa wa Melikizedeki

¹⁵ Mbuli tulongile yokoneka goya, kamba kolawilila mulava nhosa iyagwe yaigalile na Melikizedeki. ¹⁶ Hatendigwe mulava nhosa mbuli ya wahenga zake, kwa kukweleleza malagizo ga wanhu ga ulava nhosa, lakini kubitila nguvu ya ugima wa mzuwa gose. ¹⁷ Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Kipindi chose kokuwa mulava nhosa, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki." ¹⁸ Malagizo ga umwaka ga ulava nhosa gekigwa hamgwazo, kwavija galemelwa kutenda kija kilondeke na hagafaya. ¹⁹ Kwavija malagizo gago hagamahile kuvikiza kila kinhu. Na sambu dikigwa tamanilo dinogile ng'hani donda ditugale behi na Mulungu.

²⁰ Kwa kwengezela Mulungu kaiduila. Wanhu wayagwe viwatendigwe walava nhosa kukala

kuduhu kuiduila. ²¹ Lakini Mulungu viyaiduile Yesu kawa mulava nhosa, Mulungu kamulongela, “Niye, Mndewa Mulungu niiduila na honda nigaluse bule, ‘Gweye kokuwa mulava nhosa kipindi chose.’ ”

²² Mbuli ya kuiduila ako, Yesu iyo yotenda lagano da sambu dinogile ng'hani dilawilile.

²³ Vivija kukala na walava nhosa bwando wayagwe na kwavija kila imoja wao vikivikile kipindi chake cha kufa kafa avo hawadahile kugendelela na sang'hano zao. ²⁴ Lakini Yesu mgima kipindi chose, na sang'hano yake ya ulava nhosa haichola kwa munhu iyagwe. ²⁵ Avo sambu na siku zose kodaha kuwagombola wanhu waja wokwiza kwa Mulungu kubitila heyo, kwavija siku zose ka mgima yawapulile kwa Mulungu.

²⁶ Avo tweye tulonda mulava nhosa mkulu kamba ayo, yotusang'hanila vitulonda na yang'alile na yeliduhu kitala hebu nzambi. Yainegile na wanhu wotenda nzambi na kenuligwa kuchola kuulanga kwa Mulungu.

²⁷ Haigalile na walava nhosa wayagwe, siku zose holondigwa tanhu kulava nhosa kwa nzambi zake na abaho kwa nzambi za wanhu. Kailava nhosa mwenyego mwanza umoja kwa nzambi za wanhu wose. ²⁸ Kwavija malagizo gowatenda wanhu wanyolile wawe walava nhosa wakulu, lakini kumwande Mulungu kaiduila, kamsagula Imwana, yadahile kusang'hana kila kinhu kiyalondeke kipindi chose.

8

Yesu iyo yogala kuilumba kwa lagano da sambu

¹ Mbuli ng'hulu mna zimbuli zitulongile iyo ino, tunayo Mulava nhosa Mkulu yeli vino, kakala muukulu mkono wa kudila wa kigoda cha undewa cha Ukulu wa kuulanga. ² Nayo kosang'hana hanhu hong'ala, ndiyo kulonga, mgati mwa kiheha cha kutambikila cha ukweli kizengigwe na Mndewa, hakizengigwe kwa makono ga wanhu.

³ Mulava nhosa mkulu yoyose kasaguligwa kumulavila nhunza na nhosa Mulungu, avo Mulava nhosa wetu Mkulu vivija kolondeka yawe na kinhu cha kulava. ⁴ Kamba yahakalile mwiisi sambi yawe mulava nhosa bule, kwavija kuna walava nhosa wolava nhunza zilondeke mna Gamalagizo ga Musa. ⁵ Sang'hano zootenda walava nhosa wano, kamba kinhu kilagusa vija vili kuulanga. Kamba viikalile kwa Musa, viyakalile mmabehe kuzenga kiheha cha kutambikila, Mulungu kamulongela, "Lola, sang'hana kila kinhu kamba lamani yuulagusiligwe kuna ulugongo." ⁶ Lakini sambi Yesu kagweleligwa sang'hano ya ulava nhosa inogile ng'hani kubanza wao, kwavija heyo iyo yogala kuilumba kwa lagano dinogile ng'hani. Malagizo ga lagano dijo gosang'hanila kija kiyalongile Mulungu kinogile ng'hani.

⁷ Kwavija maza lagano da ichanduso ditelele, sambi dilondeke lagano da kabili. ⁸ Lakini Mulungu kowalonga wanhu zake watenda vihile, viyalongile,

"Mndewa kolonga, loleni, siku zokwiza, vonda niwatendele lagano da sambi wanhu zangu wa Izilaeli na wanhu wa Yuda.

⁹ Honda diigale na lagano dinitendile na wahenga
zao
kipindi viniwalongoze goya kuwalava mwiisi ya
Misili,
kwavija hawagendelele kusang'hana kilongigwe
mna dilagano jangu,

avo niwalema.

¹⁰ Avo, dino dijo lagano donda nitende na wanhu
wa Izilaeli
ako kumwande,
nowatenda wagese malagizo gangu
na kugeka mmizoyo yao.

Nokuwa Mulungu wao,
na wao wokuwa wanhu zangu.

¹¹ Kuduha munhu yonda yamfunze mwenekae
miage
hebu yonda yamulongele ndugu yake,
'Mjuwe Mndewa.'

Kwavija wose wonijuwa niye kuwa na Mulungu
wao,
kusongela wanhu wadodo na wanhu wakulu.

¹² Nogela kumgongo nzambi zao
honda nigese kabili gehile gawo."

¹³ Kwa kulonga lagano da sambu, Mulungu kadi-
tenda da ichanduso dilala, na chochose kilalile
mna ikipindi kidodo chopotela.

9

Hanhu ha kutambikila mwiisi na kuulanga

¹ Lagano da ichanduso dikala na vihendo vake
va kumsang'hanila Mulungu na hanhu ha kutam-
bikila hazengigwa na wanhu. ² Kiheha cha ku-
tambikila kizengigwa, na mwambu wa kunze wa
kwingilila ukemigwa Gati Ding'alile. Mgati kukala

na kinhu cha kwikila taa na meza na kukala na magate galavigwe kwa Mulungu. ³ Kukisogo cha panziya kukala na gati diyagwe dikemigwe Gati Ding'alile Ng'hani. ⁴ Mgati yake kukala na upango wa zahabu wa kusomela ubani na sanduku da lagano dibakigwe zahabu mhande zose na mgati kwikigwa nongo ya zahabu ikigwe lujo lukemigwa Mana na mkongoja wa Haluni uzukile majani na maluwa, na mabwe ga bambalagwe gandikigwe malagizo. ⁵ Kudisanduku uchanha kukala na vinyago vibili vili na mabawa kulgusa kuwa hanhu aho hana ukulu wa Mulungu, mabawa gao gaiyanzanza uchanha ya sanduku aho hozigeligwa kumgongo nzambi za wanhu. Lakini sambu hatudaha kufambula mbuli zose.

⁶ Vano avo vinhu vose vivitandigwe goya, kila siku walava nhosa wokwingila mdigati da kunze kutenda sang'hano zao, ⁷ lakini Mulava nhosa Mkulu yaiyeka iyo yokwingila mdigati da kabili, na kotenda vano mwanza umoja muumwaka. Nayo kalondeka kusola damu na kumulavila Mulungu kwa nzambi zake na kwa nzambi za wanhu wose ziwatendile bila kujuwa. ⁸ Kwa nzila ino Loho Yang'alile katufunza goya kamba kipindi kija kiheha cha kutambikila vikikalile kuko, nzila ya kwingila mdigati ding'alile kuko kuulanga ikala hainavuguligwa. ⁹ Kino acho kilaguso kilagusa kipindi cha sambu. Yofambula kamba nhosa za wanyama na nhunza ziyagwe zilavigwe kwa Mulungu, hazidahile kuissegeza mizigo ya nzambi mmizoyo ya wanhu womtambikila Mulungu. ¹⁰ Kwavija gano gose gotendeka kwa mbuli ya vinhu va kuja na kung'wa na vihendo viyagwe

va kuisunha. Gano gose ni malagizo mbuli ya lukuli lwiiyeka, vohelela mbaka kipindi Mulungu vonda yakitende kila kinhu kuwa cha sambu.

¹¹ Lakini Kilisito keza kamba Mulava nhosa Mkulu wa vinhu vinogile vili hano. Heyo kengila mna ikiheha kikulu na kitelele ng'hani, kiheha hakizengigwe na wanhu, avo hakilawile mwi-isi ino iumbigwe. ¹² Kilisito kengila mwanza umoja wiiyeka Mdigati Ding'alile Ng'hani hengile na damu ya mbuzi na ng'ombe kulava nhosa, ila kasola damu yake mwenyego na katutenda tulekesigwe kipindi chose. ¹³ Damu ya mbuzi na ng'ombe na mitozi ya bofu da ng'ombe vomizigwa kwa wanhu weli na dikwe na kuwasunha dikwe jao mulukuli lwiiyeka. ¹⁴ Lakini, Kilisito kailava mwenyego kwa Mulungu kamba nhosa inogile kwa nguvu ya Loho wa Mulungu yokala siku zose. Avo, damu yake yosunha mizoyo yetu vinogile ng'hani mizigo ya mbuli zigala ifa na kututenda tumsang'hanile Mulungu yeli mgima.

¹⁵ Mbuli ya kija kiyatendile Kilisito, iyo yogala kuilumba kwa lagano da sambu, muladi waja wakemigwe na Mulungu wadahe kumweda mazuwa gose kulongigwe na Mulungu. Ino yolawilila kwavija kwa ifa yake kowalekesa wanhu na gehile wagatendile kipindi cha lagano da ichanduso.

¹⁶ Kwa mbuli ya uhazi wojuwika kamba ifa ya munhu yautendile yokoneka, ¹⁷ kwavija uhazi ha-ufaya kamba munhu yautendile yang'hali mgima, wokuwa na nguvu kipindi yahafa. ¹⁸ Lekaavo lagano da ichanduso, hadisongile kusang'hana bila damu. ¹⁹ Tanhu Musa kawapetela wanhu

malagizo gose kamba vigalongile. Abaho kasola damu ya mbuzi na ng'ombe, katibwiliza na mazi na kwa bunho na pamba dung'hu, kakimizila kija kitabu cha malagizo na wanhu wose. ²⁰ Musa kalonga, "Ino iyo damu ilagusa lagano dimulag-izigwe na Mulungu mudigoge." ²¹ Vivija Musa kamizila damu mkiheha cha kuiting'hana na viya vose va kumtambikila Mulungu. ²² Avo mna gamalagizo ga Musa kamba vija kila kinhu kisunhigwa kwa damu, na nzambi za wanhu zogeligwa kumgongo kamba damu yokwitigwa.

Nhosa ya Kilisito yosegeza nzambi za wanhu

²³ Vinhu vino va hano ni kilaguso cha vinhu va ukweli va kuulanga, navo vilondeka kusunhigwa kwa damu, lakini vinhu va kuulanga venyego volonda nhosa inogile ng'hani. ²⁴ Kwavija Kilisito hengile Mdigati Ding'alile dizengigwe na wanhu, dili kilaguso cha kija chenyego kili kuulanga lakini kengila kuulanga kwenyego, ako sambu ka haulongozi ha Mulungu kokoneka mbuli ya tweye. ²⁵ Kila mwaka Mulava nhosa Mkulu wa Wayahudi kengila Mdigati Ding'alile Ng'hani na damu ya mnyama, lakini Kilisito hengile mumo miyanza mingi kuilava mwenyego, ²⁶ kwavija yahalondeke kugaya miyanza mingi toka kuumbigwa kwa isi. Lakini ukweli kipindi cha mmabehi na kuuhelelo, kalawilila mwanza umoja mbuli ya wose, kusegeza nzambi za wanhu kwa kuilava nhosa mwenyego. ²⁷ Kamba vija kila munhu kofa mwanza umoja, abaho kotagusigwa na Mulungu, ²⁸ vivo ili vivija kwa Kilisito kalavigwa nhosa mwanza umoja kusegeza

nzambi za wanhu wengi. Kolawilila mwanza wa kabili, hasang'hanila nzambi, ila kuwakombola wanhu waja wombeta kwa kusulukila.

10

¹ Malagizo ga Musa hagaigalile kamba vigeli genyego, ni mbuli ndodo ziiyeka za vinhu vinogile vondavize. Nhosa zizija zigendelela kulavigwa mwaka mbaka mwaka. Kwa mbuli ayo, wodaha vilihi kunoga wanhu waja womwizila Mulungu kubitila nhosa zino? ² Maza kweli wanhu wano iwomtambikila Mulungu wahasunhigwe nzambi zao, sambu wasege kabili kamba watenda nzambi na nhosa zose zahamalile baho. ³ Lakini nhosa zolavigwa mwaka mbaka mwaka kuwatenda wanhu wakumbuke kamba wana nzambi, ⁴ kwavija damu ya mbuzi na ng'ombe haidaha bule kusegeza nzambi za wanhu.

⁵ Lekaavo, Yesu viyakalile mmabehi kwiza mwi-isi, kamulongela Mulungu,
“Hulondile wanhu walave nhosa na kukugwaa nhunza,
lakini kunitandila niye lukuli nikulavile.

⁶ Hunogeligwe na wanyama wosomigwa muu-pango
hebu nhosa za kusegeza nzambi.

⁷ Abaho nilonga, ‘Niye nabaha,
go Mulungu, kusang'hana viulonda,
kamba viyandikigwe mbuli yangu mna gamaandiko Gang'alile.’ ”

⁸ Tanhu kalonga, “Hulonda hebu hunogeligwa na nhosa na nhunza hebu wanyama wasomigwe

muupango na nhosa za kusegeza nzambi.” Kalonga avo hata kamba nhosa zose zino zolavigwa kwa kukweleleza Malagizo ga Musa. ⁹ Abaho kalonga, “Niye nabaha, go Mulungu kusang'hana viulonda.” Avo Mulungu kasegeza nhosa zose za umwaka na hanhu hake kamwika Kilisito mwenyego kamba nhosa. ¹⁰ Kwavija Yesu Kilisito kasang'hana kija kiyalondile Mulungu, tweye to-sunhigwa nzambi kwa nhosa ya lukuli lwake yailavile mwanza umoja mbuli ya wose.

¹¹ Kila mulava nhosa wa Kiyahudi kotenda sang'hano yake ya kulava nhosa kila siku na kolava nhosa zizija miyanza mingi, lakini nhosa azo hazidahile bule kusegeza nzambi. ¹² Lakini Kilisito kalava nhosa imoja kwa nzambi, nhosa ilibule uhelelo, abaho kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu. ¹³ Toka kipindi acho kobetela mbaka vonda wahumigwe wanhu wamwihile na wekigwe hasi mmagulu gake. ¹⁴ Kwa nhunza yake imoja, kawatenda watelele kipindi chose wanhu waja wosunhigwa nzambi zao.

¹⁵ Nayo Loho Yang'alile kolonga mbuli ya mbuli ino kuwa,

¹⁶ Mndewa kalonga, “Dino dijo lagano donda nitogolele nao

ako kumwande,

Nokwika Malagizo gangu mmizoyo yao

na nokwandika mzinzewele zao.”

¹⁷ Abaho kolonga, “Honda nigese kabili nzambi zao na sang'hano zao zihile.” ¹⁸ Avo kamba nzambi zigeligwa kumgongo, hailondeka nhosa kabili ya kusegeza nzambi za wanhu.

Tumkwesele behi Mulungu

¹⁹ Avo ndugu zangu, damu ya Yesu yotugela moyo wa kugangamala kwingila Mdigati Ding'alile Ng'hani. ²⁰ Nayo katuvugulila nzila ya sambu, nzila itulongoza muugima kubitila panziya dija. Katenda avo kwa kululava lukuli lwake. ²¹ Avo tunayo Mulava nhosa Mkulu, mkulu wa ng'anda ya Mulungu. ²² Avo tumkwesele behi Mulungu kwa moyo unogile na kugangamala mna ditamanilo na mizoyo isunhigwe kulawa mna gamagesa gehile na ng'huli zisunhigwe kwa mazi mazelu. ²³ Avo tolondeka tudigoge ng'hani tamanilo jetu ditulonga kwa milomo yetu, kwavija ija ituilagane nayo kotamaniligwa. ²⁴ Na tugese vitulondeka kuigela moyo na kuinogela na kusang'hana ganogile. ²⁵ Seketuleke kuiting'hana, kamba wanhu wayagwe viwoleka kuiting'hana, ila tuigangamize ng'hani, kamba vimukona siku ija ya Mndewa ya mmabehi.

²⁶ Twahagendelela kutenda nzambi giladi na kwavija tuujuwa ukweli, kuduhu nhosa isigale yonda ilavigwe kabili kusegeza nzambi za wanhu. ²⁷ Lakini kisigale ni kubetela kwa bwembwe nh-aguso yonda ize na moto mkali wonda uwasakaze waja wose womulema Mulungu! ²⁸ Kamba wanhu wabili hebu wadatu womulavila kitala munhu kwa kubena Malagizo ga Musa, munhu ayo kokomigwa bila koneligwa bazi. ²⁹ Vino, yokuwa vilihi wanhu waja womwehula Mwana wa Mulungu? Munhu iyogesa kamba kinhu kidodo damu ya lagano da Mulungu isunhile nzambi zake, munhu yomulonga vihile Loho wa Mulungu yotugwaa ng'hekewa. Geseni nh-

aguso yonda yaipate munhu ayo yobanza uk-wiha! ³⁰ Kwavija tomjuwa yalongile, “Niye ayo yonda nilipe gehile, mulipaji ayo niye,” na vivija kalonga, “Mndewa kowatagusa wanhu zake.”

³¹ Kinhu cha kudumba ng'hani kugogigwa na Mulungu na kutagusigwa!

³² Kumbukeni galawilile kumwenu baho umwaka vimugubuliligwe ukweli wa Mulungu, mugaya ng'hani lakini mugangamala. ³³ Kuna kipindi muligigwa na kutendigwa vihile mgameso ga wanhu na kipindi kiyagwe muitanda kuilumba na wanhu waja wakalile wotendeligwa mbuli zino. ³⁴ Muwonela bazi wanhu wakalile mkifungo, na mutogola kwa kudeng'helela vimukalile mobokigwa vinhu venu, kwavija mukala mujuwile kuwa mna kinhu kinogile ng'hani, chonda kikale kipindi chose. ³⁵ Avo sekemuleke kugangamala, kwavija kugangamala ako, kowagalila nhunza ng'hulu. ³⁶ Molondeka kufunga moyo muladi mwahamambukiza kutenda goyolonda Mulungu, mubokele kija kiyalongile. ³⁷ Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,

“King'hali kipindi kidodo,
na ija iyokwiza kokwiza,
honda yakawe bule.

³⁸ Lakini munhu wangu yanogile mgameso gangu, kokala mwiisi kwa kutamanila, lakini yahabwela kukisogo, sinogeligwa nayo bule.”

³⁹ Tweye hatuigalile na wanhu waja wobwela kukisogo na kunangigwa. Lakini togendelela kutamanila na kukomboligwa.

11

Kutamanila

¹ Kutamanila ako kuvijuwa goya vinhu vitubetela na kuvijuwa goya vinhu vija hatuvona. ² Kwa kutamanila wanhu wa umwaka wagweleligwa nhogolwa na Mulungu.

³ Kwa kutamanila tweye tojuwa kamba isi iumbigwa kwa imbuli ya Mulungu, avo vinhu vikoneka vitendigwa kulawa kuna ivinhu havikoneka.

⁴ Kutamanila ako kumtendile Habili yamulavile Mulungu nhosa inogile kubanza Kaini. Kutamanila kwake kumtenda yatogoligwe na Mulungu kamba kanoga, kwavija Mulungu mwenyego kazigwaa nhogolwa nhunza zake. Kwa kutamanila kwake hata kamba Habili kafa, mbuli zake ziyatendile zing'hali zotufunza.

⁵ Kutamanila ako kumtendile Henoko sekeyafe. Lakini kasoligwa uchanha kwa Mulungu. Kuduhu munhu yamonile kwavija Mulungu kakala yamsolile uchanha. Kamba maandiko vigolonga kamba yang'hali hanasoligwa uchanha, Henoko kakala yamnogeze Mulungu.

⁶ Bila kutamanila, kuduhu munhu iyodaha kumnogeza Mulungu, kwavija munhu yoyose iyomcholela Mulungu kolondeka yatogole kamba Mulungu kauko na kowagwaa nhunza wanhu waja womzahila kwa kuwamba.

⁷ Kwa kutamanila Nuhu viyazumigwe na Mulungu mbuli ya vinhu va kumwande yang'hali hanavona, kamtegeleza Mulungu kazenga sa-fina na kakomboligwa na wanhu wa lubuga lwake. Kwa kutamanila Nuhu katendigwa kanoga

mgameso ga Mulungu lakini wanhu wose wa mwiisi woneka kamba wabananga.

⁸ Kwa kutamanila, Abulahamu kamtegeleza Mulungu viyamkemile yachole mwiisi ija iyamu-longele yahamgwelele iwe yake. Kasegela mwiisi yake mwenyego na kachola kuja hakujuwile.

⁹ Kwa kutamanila kakala mviheha kamba munhu baki mwiisi iyalongeligwe kogweleligwa na Mulungu. Vivija Isaka na Yakobo wakala kamba avo kumwande, wao wakalile na fungu mna ik-inhu kikija kiyalongile Mulungu. ¹⁰ Kwavija Abulahamu kakala kobetela buga jandusigwe na kuzengigwa na Mulungu, buga dikala kipindi chose.

¹¹ Kutamanila ako kumtendile Abulahamu yawe tata, hata kamba kakala mvele ng'hani, vivija Sala mwenyego kakala mgumba. Abulahamu kamtogola Mulungu kamba kotenda kija kiyalongile komgwaa. ¹² Avo, Abulahamu kakala yalalile kamba munhu yafile, avo kulawa kwa munhu ayo imoja walawa wanhu wengi kamba vizili nhondo kuulanga, havidahika kupetigwa kamba msanga wa mhwani.

¹³ Wanhu wose wano viwafile wakala wang'hali wotamanila. Hawabokele bule vinhu vilongigwe na Mulungu, na kamba vija wavona na kuvigoneka kwa kutali. Na wajuwa kamba wakala wanhu baki na wabita nzila muno mwiisi.

¹⁴ Wanhu wolonga mbuli zino, wofambula goya kuwa wozahila isi ya kweli. ¹⁵ Maza wagendelele kugesha isi iwisegele, wahapatile kipindi cha kubwela kabili. ¹⁶ Lakini wasulukila isi inogile ng'hani, isi ya kuulanga. Avo Mulungu hakona

kinyala awo kumkema heyo Mulungu wao, kwavija kawatandila buga jao.

¹⁷ Kwa kutamanila Abulahamu kamulava mwanage Isaka yawe nhosa kipindi Mulungu viyamgezile. Abulahamu ayo yakalile yabokele kija kiyalongile Mulungu, lakini katogola kumulava mwanage yeli yaiyeka yawe nhosa, ¹⁸ hamoja Mulungu kakala yamulonge, “Kubitila Isaka kopata lukolo.” ¹⁹ Abulahamu katogola kamba Mulungu kodaha kuwazilibula wanhu wafile, baho tolonga kamba vija kweli Abulahamu kampata Isaka kulawa mwiifa.

²⁰ Kutamanila ako kumtendile Isaka yawatambikile Yakobo na Esau wadahe kumweda baho kumwande.

²¹ Kutamanila ako kumtendile Yakobo yamtambikile kila imoja wa wanage Yusufu viyakalile kolonda kufa. Kasigamila mkongoja wake na kumgwaa ukulu Mulungu.

²² Kutamanila ako kumtendile Yusufu viyakalile kolonda kufa, yalonge mbuli ya kusegela kwa wanhu wa Izilaeli mwiisi ya Misili na kalagiza va kuitendela mizege yake.

²³ Kutamanila ako kuwatendile tatake na mamake Musa wamfise Musa miezi midatu viyavumbuke. Wao wamona kakala mwana yanogile ng'hani na hawadidumbile lagizo da mndewa wa Misili.

²⁴ Kutamanila ako kumtendile Musa viyakulile, yaleme kukemigwa mwana wa mndele wa Falao.

²⁵ Kona vinoga kugaya na wanhu wa Mulungu kubanza kudeng'helela uhondo wa nzambi kwa kipindi kidodo. ²⁶ Kakala yajuwile kamba kugaya mbuli ya Kilisito Mkombola kofaya ng'hani

kubanza ngama yose ya mwiisi ya Misili, kwavija kakala kobeta nhunza ya kumwande.

²⁷ Kutamanila ako kumtendile Musa yasegele Misili, hadumbile ng'hasiliki ya mndewa. Kafunga umoyo na kakala kamba munhu yomona Mulungu hakoneka. ²⁸ Kutamanila ako kumtendile yaisonge Pasaka na kulagiza damu imizigwe kuna ulwivi muladi msenga wa kuulanga yogala ifa sekeyawakome wana wa chaudele wa wanhu Izilaeli.

²⁹ Wanhu wa Izilaeli kwa kutamanila waloka Bahali shamu kamba isi inyalile, lakini Wamisili viwalondile kuloka wafa mgamazi.

³⁰ Kwa kutamanila wanhu wa Izilaeli waluzunguluka luwa lwa buga da Yeliko kwa siku saba, na luwa lwake lugwa. ³¹ Ija imgoni Lahabu kwa kutamanila kahonyeka kukomigwa hamoja na wanhu waja wamulemile Mulungu, kwavija kakala yawagoneke wasepaji wa Kiizilaeli.

³² Avo lelo nonge choni ng'hani? Saa imala kuwapeteleni mbuli ya Gidioni na Balaki na Samsoni na Yefisa na Daudi na Samweli, na watula ndagu wa Mulungu. ³³ Kwa kutamanila wazitowa isi ziyagwe na kuzihuma. Watawala kwa nzila iwatendile wanhu wakweleleze malagizo na wakibokela kija kiyalongile Mulungu. Wazifunga saya za simba, ³⁴ wazima mizoto mikali, wahonyeka kukomigwa kwa mapanga. Wakala wanyolile lakini wagangamala. Wakala wakalizi wagangamale na kuwahuma wakalizi wa wanhu baki. ³⁵ Na watwanzi wabwezeligwa ndugu zao wafile.

Wayagwe walemile kulekesigwa wafa kwa kugaya muladi wazilibuligwe na kwingila muugima unogile ng'hani. ³⁶ Wayagwe wazehigwa na kutoigwa mbalati, na wayagwe wagodekigwa nzabi na kufungigwa. ³⁷ Wakomigwa kwa mabwe, wabaluligwa kwa misumeno, wakomigwa kwa mapanga. Wazunguluka kuno wavala ng'hwembe za ng'hondolo hebu mbuzi, wakala wanhu wakiwa, wadununzigwe na kutendeligwa vihile. ³⁸ Wanhu awo wamtamanila Mulungu, lakini wanhu wa mwiisi ino wakala wehile mbaka hawalondeke kuwa na wanhu kamba awo! Wanhu awo wamtamanile Mulungu wapwililika mviwala na vigongo, wakala mzimhango na mna gamakolombo.

³⁹ Wanhu wano wose wagweleligwa nhogolwa kwa kumtamanila Mulungu. Lakini hawabokele kija kiyawalongele Mulungu. ⁴⁰ Kwavija Mulungu kakala yavitandile mwaka vinhu vinogile ng'hani mbuli ya tweye muladi hewo watendigwe watelele hamoja na tweye.

12

Kuzumigwa na Tataetu wa kuulanga

¹ Kwavija tweye tuzungulukigwa na lunhu lwa wanhu wotulola, avo tusegeze kila kinhu kitukimila mnzila, na nzambi ija ituzingiliza ng'hani na tukimbile kwa kuwamba mna ukuihuma kwitwikiligwe. ² Meso getu tumulole Yesu, itumtamanila kulawa ichanduso mbaka kuuhelelo. Viyakalile mumsalaba habwelile kuchugu! Mbuli ya ndeng'helelo ikalile yombeta,

hatongile kinyala cha msalaba na sambu kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa kigoda cha ukulu cha Mulungu.

³ Geseni mbuli zimpatile Yesu, viyafungile umoyo kwa kwihiligwa na wanhu wene nzambi. Avo sekemubwele kukisogo na kuleka. ⁴ Kuitowa kwenu na nzambi, hakunavikila kugaya mbaka mukomigwe. ⁵ Vino muisemwa mbuli za kugangamiza ziyowalongela Mulungu kamba mwa wanage?

“Mwanangu, sekeutende mwangalo Mndewa yahakuzuma, na yahawakomhokela sekemubwele kukisogo, ⁶ kwavija Mndewa komzuma munhu yoyose yomnogela, na komkoboza munhu yoyose iyotogola kuwa mwanage.”

⁷ Wahagaya funga umoyo kamba mwana viyogaya yahazumigwa na tatake. Kugaya kwenu kolagusa kuwa Mulungu kowatendela mweye kamba wanage. Vino hana mwana yoleka kuzumigwa na tatake? ⁸ Lakini mwahaleka kuzumigwa kamba viwozumigwa wana wayagwe, ino yofambula kuwa hamuli wanage bule, ila mwa wana wa kuvikila. ⁹ Hata ivo tweye wose tuna tata zetu, wao wotuzuma na tweye towategeleza. Avo tolondeka kumtegeleza ng'hani tataetu wa kuulanga muladi tupate ugima! ¹⁰ Tata zetu watuzuma kwa kipindi kidodo, kamba viwonile vinoga kumwao, lakini Mulungu kotuzuma kututaza tudahe kuigala nayo na tung'ale kamba heyo. ¹¹ Kwa kipindi kidodo, kukobozigwa siyo mbuli ya kudeng'helela ila yogela usungu. Lakini ako

kumwande yogala nhunza itindiwale na ugima umnogela Mulungu kwa wanhu wose wafunzigwe mbuli ayo.

Kuzumigwa na kufunzigwa

¹² Avo gangamizeni makono genu gaholole na mavindi genu ganyekile. ¹³ Gendeleleni kutenda nzila zigoloke, muladi magulu gasiguke sekega-gendelele kulemala lakini gahonyigwe.

¹⁴ Wambeni ng'hani kukala goya na wanhu wose na mukale mung'alile, kwavija kuduhu munhu yonda yamone Mndewa kamba hang'alile bule. ¹⁵ Iteganyeni sekemwagize ng'hekewa ya Mulungu. Munhu yoyose sekeyatogole kuigala na mbiki wa usungu ukula na kuwananga wanhu bwando kwa sumu yake. ¹⁶ Sekemutogole munhu yawe mgoni hebu hamdumba Mulungu kamba Esau ija yachuuze haki yake ya kuwa mwana chaudele kwa lujo lwa mwanza umoja. ¹⁷ Hata ivo, kumwande mweye mojuwa viyalondile kutambikiligwa na tatake, lakini haidahike bule kwavija hapatile nzila ya kugalusa kiyatendile, hamoja kaizahila kwa kulava mahozi.

¹⁸ Mweye hamuvikile kuna ulugongo lwa Sinai ludaha kukwasigwa, lugongo lukwaka moto na ziza totolo na wingu titu fii na beho kulu, ¹⁹ na mbumo wa mhalati na wanhu awo wa Izilaeli waihulika sauti yolongu, lakini wapula inyamale, ²⁰ kwavija walema kutogola kija kilongigwe, “Hata kamba mnyama yahakwa lugongo luno, yakomigwe kwa mabwe.” ²¹ Kija kilawilile kuna ulugongo kigela bwembwe ng'hani, mbaka Musa kalonga, “Nodumba na kugwaya!”

²² Lakini mweye muvika kuna Ulugongo lwa Sayuni, kudibuga da Mulungu yeli mgima, najo dijo Yelusalemu ya kuulanga. Muvika mumting'hano wa deng'ho da wasenga wa kuulanga magana kwa magana. ²³ Mweye muvika kuna ikibumbila cha wana wa chaudele wa Mulungu, waja matwaga gao gandikigwe kuulanga. Mweye mwiza kwa Mulungu yeli msemi wa wanhu wose na mwiza mziloho za wanhu wanogile watendigwe watelele. ²⁴ Muvika kwa Yesu yogala kuilumba kwa lagano da sambu na damu yake imizigwe na ilonga mbuli zinogile ng'hani kubanza damu ija ya Habili.

²⁵ Avo iteganyeni sekemuleme kumtegeleza ija iyolonga na mweye. Wanhu waja walemile kumtegeleza ija yawazumile hano mwiisi hawahonyeke bule. Viro tweye tohonyeka vilihi kamba twahalema kumtegeleza ija yotuzuma kulawa kuulanga? ²⁶ Kipindi kija sauti yake itigisa isi, lakini sambu kalonga, "Noitigisa isi mwanza uyagwe kabili, lakini siyo isi iyeke, vivija na ulanga." ²⁷ Mbuli zino, "Mwanza uyagwe kabili" zolagusa kamba vinhu vose va umwaka votigisigwa na kusegezigwa muladi vinhu va sambu visigale na havitigisigwa.

²⁸ Avo tumgwee nhogolwa Mulungu, kwavija tubokela undewa hautigisika. Tumgwee nhogolwa Mulungu na tumgwee ukulu wonda umnogeze, kwa kumtegeleza na kwa bwembwe. ²⁹ Kwa kweli Mulungu wetu ni moto usakaza.

Kumnogeza Mulungu

¹ Gendeleleni kuinogela kamba viilondeka kwa wanhu wamtogole Yesu. ² Sekemuleke kuwagoneka wanhu baki mzikae zenu, kwavija kwa kutenda vivo kuna wanhu wayagwe wawagoneka wasenga wa kuulanga bila kuvijuwa. ³ Wakumbukeni wanhu waja wafungigwe kamba vija na mweye wenyego mufungigwa nao. Wakumbukeni wanhu iwogaya kamba vija na mweye wenyego mogaya nao.

⁴ Mzenzo utegelezigwe na wanhu wose, watwanzi na wambigalo weli mumzenzo sekewatende ugoni na wanhu wayagwe. Kwavija Mulungu kowatagusa wanhu iwotenda ugoni na wanhu woiwasa.

⁵ Sekemuzinogele ng'hani sente, lakini mwigute na vija vimulinavo. Kwavija Mulungu kalonga, "Sikusemwa ng'o na sikuleka ng'o." ⁶ Lekaavo tolonga kwa kugangamala, "Mndewa ayo yonitaza, sidumba bule.

Munhu konitenda choni?"

⁷ Wakumbukeni walangulizi zenu walongole kuwapetela usenga wa Mulungu. Gelegezeni viwakalile wotenda na viwafile, na mweye mukweleleze kutamanila kwao. ⁸ Yesu Kilisito iyo iija, jana, lelo na siku zose. ⁹ Sekemuviziligwe kwa mafundizo gayagwe gowatenda muchole kuno na kuno. Kwavija mizoyo yenu ilondeka igangamizigwe kwa ng'hekewa ya Mulungu, siyo kugagoga malagizo ga lujo, wanhu wose wagogile malagizo gano wagaya bule.

¹⁰ Tweye tuna upango wa kulavila nhosa, waja iwosang'hana mna ikiheha cha kutambikila hawalondeka kuja kinhu chochose kilavigwe.

¹¹ Mulava nhosa mkulu kogala damu ya wanyama Mdigati Ding'alile Ng'hani kolava nhosa kwa nzambi za wanhu, lakini nyama za wanyama zosomigwa kunze ya ng'hambi. ¹² Lekaavo Yesu kadununzigwa na kufa kunze kudibuga muladi yawasunhe wanhu nzambi zao kwa damu yake.

¹³ Avo seketudumbe tungendele kuko kunze tukaligigwe kamba viyaligigwe heyo. ¹⁴ Kwavija baha mwiisi tuduhu buga dikala siku zose, lakini tweye tobeta buga dija dikwiza. ¹⁵ Avo kubitila Yesu, siku zose tumulavile Mulungu nhosa ya nhogolwa. Mbuli azo za kumtogola azo nhosa zetu aho twahalonga kamba Yesu ayo Mndewa. ¹⁶ Sekemuisemwe kutenda ganogile na kuitaza, kwavija zino azo nhosa zimnogeza Mulungu.

¹⁷ Wategelezeni walangulizi zenu na kugoga malagizo gao, wao wozilola goya loho zenu bila kubwihila kwavija wolondeka wamulon-gele Mulungu mbuli ya sang'hano zao. Kamba mwahawategeleza wotenda sang'hano zao kwa kudeng'helela, lakini mwahalema, wosang'hana kwa usungu, na mbuli ayo honda iwataze bule.

¹⁸ Tupulileni kwa Mulungu. Tojuwa mizoyo yetu haitutagusa kuwa tubananga, kwavija tolonda kutenda ganogile mna izimbuli zose.

¹⁹ Chonde chonde munipulile ng'hani kwa Mulungu yalopole kunibweza kumwenu himahima.

Kumpula Mulungu na kuilamusa kwa kimambukizo

²⁰ Nompula Mulungu yotugwaa tindiwalo, ayo yamzilibule kwa wafile Mndewa wetu Yesu Kilisito msusilaji mkulu wa ng'hondolo, kwa damu yake ilagusa lagano da mazuwa gose. ²¹ Nompula, yawagwee kila kinhu kinogile muladi mutende ziyolonda. Heyo mwenyego kosang'hana mgati mmwenu kija kimnoge, kosang'hana kubitila Yesu Kilisito. Yesu Kilisito yagweleligwe ukulu kipindi chose! Ona.

²² Avo ndugu zangu, nowapula mutegeleze kwa kufunga umoyo usenga wangu uno wa kuwagamiza. Kwavija baluwa ino inimwandikileni siyo nhali ng'hani. ²³ Nolonda muvijuwe kamba ndugu yetu Timoseo kalavigwa mkifungo, avo kamba yahalopola kuvika, vondanize kumwenu nokwiza nayo.

²⁴ Walamuseni walangulizi zenu wose hamoja na wanhu wose wa Mulungu. Wanhu wa Italia wamtogole Yesu wowalamusa.

²⁵ Ng'hekewa ya Mulungu ikale na mweye mose.

Lagano da Sambu kwa Wanhu Wose **The New Testament in Kutu**

copyright © 2014 Pioneer Bible Translators

Language: Kutu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Word For The World

The New Testament in Kutu

This translation, published by Pioneer Bible Translators and The Word for the World, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact www.pioneerbible.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

b3548da5-0b1c-5f8f-89e7-2d3bc2f58102